

Fra: Anders Selliås <ansel@online.no>
Sendt: 28. august 2022 20:06
Til: Paul Ivar Stenstuen; jorunnhildsolberg@gmail.com
Emne: Fwd: Utfordringer ved det gamle gruveanlegget i Joma
Vedlegg: Utfordringer ved det gamle gruveanlegget i Joma.pdf

Hei

Sender kontrollutvalget dette dokumentet som ble sendt admin og politikere i Røyrvik i kveld.
Saken omhandler som beskrevet i overskriften de mange utfordringene man nå opplever ved det nedlagte gruveområdet og kommunens totale ansvarsfraskrivelse.

Dette til deres informasjon.

Mvh
Anders Selliås
Nabo til anlegget

----- Opprinnelig melding -----

Emne:
Utfordringer ved det gamle gruveanlegget i Joma
Dato:
28.08.2022 19:32
Fra:
Anders Selliås <ansel@online.no>
Til:
postmottak@royrvik.kommune.no
Kopi til:
ellinor.jama@royrvik.kommune.no, fred.johansen@royrvik.kommune.no,
stig.moum@grong.kommune.no, nenarjo@online.no, hans.oskar.devik@royrvik.kommune.no,
bodil.hauko@gmail.com, hilde.staldvik.hs@gmail.com, rune.skaren@gmail.com,
grete@namsvatn.no, annka_johansen@hotmail.com, lita_lida@hotmail.com,
ingesta@online.no, larsegilsolberg@gmail.com, lindamarij@yahoo.no

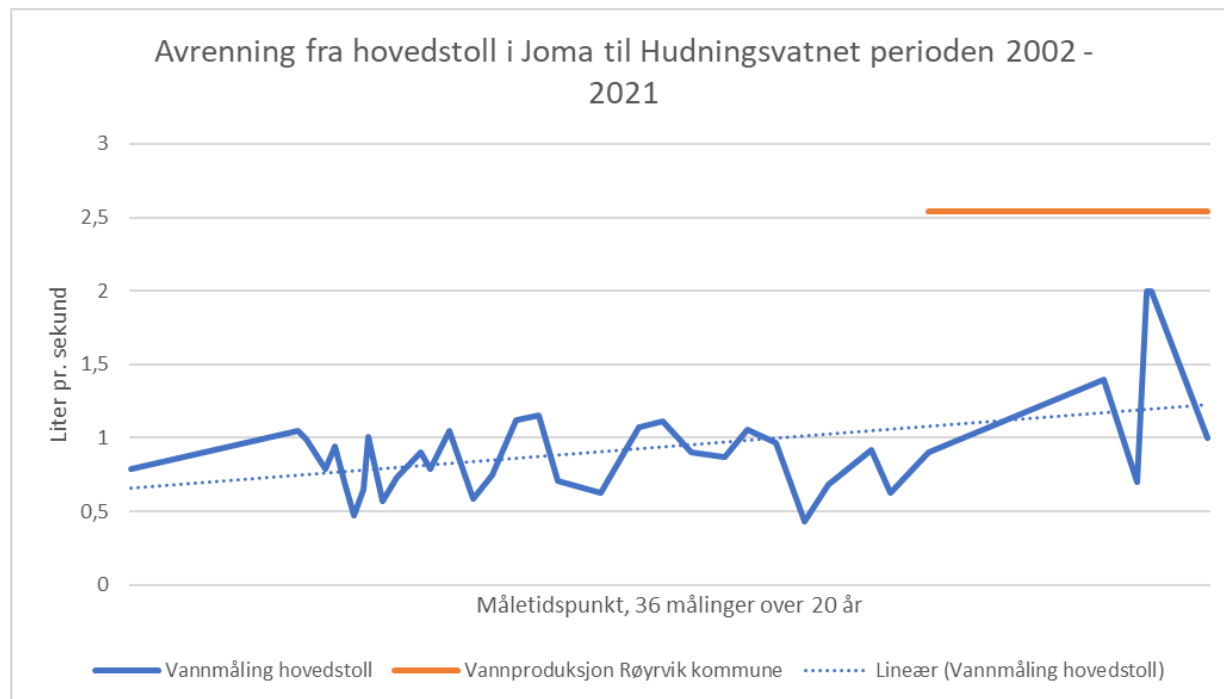
Hei

Vennligst finn vedlagt en sammenstilling over akutte utfordringer ved det gamle gruveanlegget i Joma.
Jeg forventer kommunen som eier av området tar ansvar for egen eiendom og tar skritt for å redusere risikoene som følger med eierskapet.
Sammenstillingen er ikke fullstendig og komplett for alle miljørelaterte utfordringer, disse er forøvrig redegjort for tidligere!

Mvh
Anders Selliås

Miljø- og sikringsutfordringer ved det gamle gruveanlegget i Joma, ansvarlig eier Røyrvik kommune

Miljø

Diagrammet viser utviklingen i avrenningen fra hovedstollen til Hudningsvatnet i Joma. Merk dere trenden. (Kilde: DMF)

Til sammenligning er nivået på total drikkevannsproduksjon i Røyrvik kommune lagt inn, lekkasjen tilsvarer snart halve vannproduksjonen for tre kommunale vannverk samlet.

Dato	Lekkasje i liter pr. sekund	Ansvarlig for målingene
oktober 2002	0,79	Arve Haugen
september 2005	1,05	Arve Haugen
november 2005	0,99	Arve Haugen
mars 2006	0,79	Arve Haugen
mai 2006	0,94	Arve Haugen
juli 2006	0,70	Arve Haugen
september 2006	0,47	Arve Haugen
november 2006	0,65	Arve Haugen
desember 2006	1,01	Arve Haugen
mars 2007	0,57	Arve Haugen
juni 2007	0,73	Arve Haugen
november 2007	0,90	Arve Haugen
januar 2008	0,79	Arve Haugen
mai 2008	1,05	Arve Haugen
oktober 2008	0,59	Arve Haugen
februar 2009	0,75	Arve Haugen
juli 2009	1,12	Arve Haugen
desember 2009	1,15	Arve Haugen
april 2010	0,71	Arve Haugen

Dato	Lekkasje i liter pr. sekund	Ansvarlig for målingene
januar 2011	0,63	Arve Haugen
september 2011	1,07	Arve Haugen
februar 2012	1,11	Arve Haugen
august 2012	0,90	Arve Haugen
mars 2013	0,87	Arve Haugen
august 2013	1,06	Arve Haugen
august 2014	0,43	Arve Haugen
februar 2014	0,97	Arve Haugen
januar 2015	0,68	Arve Haugen
oktober 2015	0,92	Arve Haugen
februar 2016	0,63	Arve Haugen
oktober 2016	0,90	Arve Haugen
november 2019	1,40	Asplan Viak / DMF
juni 2020	0,70	Asplan Viak / DMF
august 2020	2,00	Multiconsult
september 2020	2,00	Multiconsult
september 2021	1,00	Asplan Viak / DMF

Vedlegg 1

Analyseresultater vannprøver og inndeling i tilstandsklasser

Prøvereferanse	Plassering	Prøvetaksdato	Måned	Analysepakke	Sink (Zn), oppsluttet	Sink (Zn), filtrert	Kobber (Cu), oppsluttet	Kobber (Cu), filtrert	Kadmium (Cd), oppsluttet	Kadmium (Cd), filtrert	Nikkel (Ni), oppsluttet	Nikkel (Ni), filtrert	Bly (Pb), oppsluttet	Bly (Pb), filtrert	Arsen (As), oppsluttet	Arsen (As), filtrert	Krom (Cr), oppsluttet	Krom (Cr), filtrert	Aluminium (Al), oppsluttet	Aluminium (Al), filtrert
					µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l
S12_MC	Lekkasje i gruve, ved betongforsegling	13.08.2020	Aug	E, G	500	<2,0	<0,50	<0,050	0,052	<0,0040	8,8	<0,050	<0,20	<0,010	1,5	<0,020	<0,50	<0,050	<5,0	<1,0
Gruve_kanal_oppstr_knuseverk_MC	Gruvekanal, 30 m oppstr. knuseverk	21.09.2020	Sept	E, G	100	86	6,7	2,8	0,3	0,24	4,3	3,6	<0,20	<0,010	0,82	0,46	<0,50	0,068	5,6	6,2
Gruve_knuseverk_MC	Vannfylt knuseverk	21.09.2020	Sept	E, G	8300	8200	3400	3100	37	33	63	60	17	15	<0,20	0,11	16	16	5000	4400
Gruve_J3_MC	Kanal i gruve, nedstr. knuseverk	13.08.2020	Aug	E, G	320	200	38	3,3	1,7	1,4	6,8	5,4	0,27	<0,010	0,47	0,099	<0,50	0,057	58	9
Gruve_J3_MC	Gruvekanal, nedstr. knuseverk	21.09.2020	Sept	E, G	1700	1600	250	34	7,5	6,7	18	16	1,2	<0,010	0,49	0,03	1,4	<0,050	360	3,9

Sink (Zn), oppsluttet	Sink (Zn), filtrert	Kobber (Cu), oppsluttet	Kobber (Cu), filtrert	Kadmium (Cd), oppsluttet	Kadmium (Cd), filtrert	Nikkel (Ni), oppsluttet	Nikkel (Ni), filtrert	Bly (Pb), oppsluttet	Bly (Pb), filtrert	Arsen (As), oppsluttet	Arsen (As), filtrert	Krom (Cr), oppsluttet	Krom (Cr), filtrert
µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l
500	<2,0	<0,50	<0,050	0,052	<0,0040	8,8	<0,050	<0,20	<0,010	1,5	<0,020	<0,50	<0,050
100	86	6,7	2,8	0,3	0,24	4,3	3,6	<0,20	<0,010	0,82	0,46	<0,50	0,068
8300	8200	3400	3100	37	33	63	60	17	15	<0,20	0,11	16	16
320	200	38	3,3	1,7	1,4	6,8	5,4	0,27	<0,010	0,47	0,099	<0,50	0,057
1700	1600	250	34	7,5	6,7	18	16	1,2	<0,010	0,49	0,03	1,4	<0,050

Overfor er utklipp (i to størrelser for lesbarhetens skyld) fra Multiconsults rapport 10203388-02-RIGm-RAP-001 *Status for vannkvalitet i vassdrag ved Joma Gruver* utarbeidet for Joma Gruver AS ifm mulig ny gruvestart. Som det framgår er avrenningen fra hovedstollen til Hudningsvatnet av særdeles dårlig kvalitet. Innholdet av sink, kobber og kadmium er langt over grenseverdiene hvor omfattende toksiske effekter vil inntre, tilstandsklasse 5, svært dårlig. Innholdet av nikkel og bly er på et nivå som beskrives som å resultere i kroniske effekter ved langtidseksponering, tilstandsklasse 3, moderat tilstand.

Det er ovenfor dokumentert at trenden i lekkasjen er økende, mengden vann ut fra stollen er faktisk doblet siden målingene startet for om lag 20 år siden.

Tilførselen til Hudningsvatnet fra hovedstollen alene er nå på et årlig nivå tilsvarende 38.000 m³. I tillegg vet vi at det er tilførsel fra Tippbekken, avrenning fra råmalmsilo (i Multiconsults rapport benevnt «bekk bak oppredning»), fra dagbruddet via Orvatnet og Orelva og gjennom utvasking av gamle fyllmasser på området.

Selv om det skjer en fortykning i vannmassene når alle disse kildene til slutt ender opp i Hudningsvatnet, kan man ikke bortforklare at det nå har vært betydelig tilførsel av tungmetaller til vatnet i mer enn 50 år. Halvparten av denne tiden med avrenning har pågått *etter* at gruva ble stengt og driften avviklet!

Røyrvik kommune har kjent godt til forholdene, jeg har informert dem jevnlig de siste 20 årene, men lite eller ingen tiltak er iverksatt for å redusere avrenningen eller bringe den til et opphør.

Uansett hva framtida måtte bringe *om* eller *når* en eventuell ny oppstart av gruvedrift i Joma skjer, er tiden nå langt overskredet for å iverksette tiltak som reduserer eller helst stopper avrenningen til Hudningsvatnet.

Røyrvik kommune er grunneier og bygningseier og derigjennom ansvarlig for situasjonen.

Sikring av bygg

Anlegget i Joma er i massivt forfall. Røyrvik kommune som grunneier og bygningseier er gjort oppmerksom på situasjonen gjennom utallige varsler supplert med bilder av forfallet over mange år.

Alle bygg og anlegg er åpne for hvem som helst å ta seg inn i, også hovedstoll med vannfylt knuserrom, oppredningsbygg, kontorbygg / skiftehus, lagre, rensestasjon, råmalsilo, sjakter mv. I og med jeg er nabo til området drar jeg igjennom tidvis og har da observert uvedkommende ta seg inn vinduer til kontorbygget. Jeg har sett at dør til hovedstoll fra det tidligere kjernelageret bak kontorbygget er brutt opp to ganger, vinduer fjernet eller ramlet ut fra skiftehus og rensestasjon (selv om døren her er åpen slik at man bare kan gå inn riktig vei...), vinduer til oppredningen etterlatt på vidt gap på vinters tid. Dør til oppredningsverksted med videre tilkomst til hele komplekset har regelrett rustet av hengslene og falt av, og er derfor åpen og usikret. Innganger til stoll er åpne også på vestsiden av stollen. Råmalmsiloen er jo et eget kapittel som har utgjort en fysisk fare over flere år. Jeg har observert uvedkommende forsøke å stjele materialer tiltenkt arbeid med tildekking av siloen og varslet om dette, uten at materialene har blitt sikret av eierne i etterkant av den grunn.

Kommunen har ikke i noen forstand tatt ansvaret for sikring på alvor siden de overtok anlegget fra Norsulfid AS i 1997, og samtidig overlot ansvaret til daglig leder i Joma Næringspark AS. Millionbeløpet som fulgte med for å rydde opp på området er borte og brukt til annen virksomhet, virksomhet som dessverre ikke har medført varige forbedringer noe sted.

Byggene har forfalt og rast sammen uten at tiltak har blitt iverksatt, 13 km 22kV høyspentlinje oppover Hudningsdalen sto frakoblet og til forfall i mer enn 5 år etter stormskader inntil DSB truet eier med dagbøter inntil linja enten var reparert og påsatt spenning eller revet. Eier valgte da å reparere høyspentlinja men har ikke kompetent person til å stå ansvarlig for høyspentanleggene de eier (linje og transformatorstasjon).

Det vil være det beste for generell sikkerhet i området at samtlige bygg nå saneres og at det etableres kun én sikret inngang til hovedstoll for kontroll av betongpluggen som står der inne og fortsatt monitorering av lekkasjer. Stollen, med fare for nedfall av stein, og den usikrede vannfylte knusersjakta utgjør betydelig fare for uvedkommende som tar seg inn.

Byggene som er i forfall med stadige nedfall av bygningsdeler, trolig med sviktende gulv og mulige hull i betongdekker som medfører fare for fall ned nivåer, utgjør trolig enda større fare for uvedkommende enn stollen.

Som sikringstiltak er det nok billigst, enklest og mest fristende å sette opp et høyt gjerde rundt området og deretter håpe på et mirakel, men la meg da påpeke at slikt gjerde fjerner ikke farene, men gjør det bare enda mer interessant å ta seg på innsiden! Samtidig har kommunen leid ut verkstedbygget til tredjepart som vil måtte ha tilkomst til området, selv har jeg en vedtektsfestet rett til adkomst til mine eiendommer som ligger bak området som må hensyntas.

Det er antydning av kommuneledelsen at Røyrvik kommune og Joma Gruver AS er i forhandlinger om overtakelse av området. Skulle dette skje, er det like fullt ingen løsning men bare en forskyvning av problemene fra kommunen til Joma Gruver AS.

Deler av styret i Joma Gruver AS var sentrale i ledelsen av Joma Næringspark AS, og har tidligere ettertrykkelig bevisst at de ikke kommer til å iverksette forbedrende tiltak på området. Røyrvik kommune er fortsatt lokal tilsynsmyndighet og har like fullt et ansvar for å se til at en eventuell ny eier etterlever norsk lov.

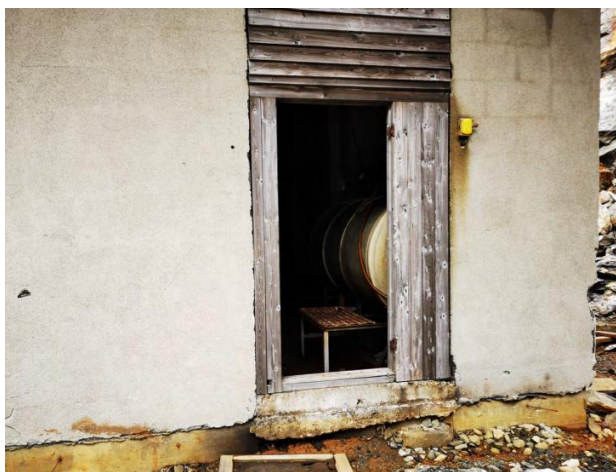
Nedenfor følger noen bilder som bedre beskriver situasjonen;

Hovedstoll østside

(Foto: DMF) Hovedstoll vestside

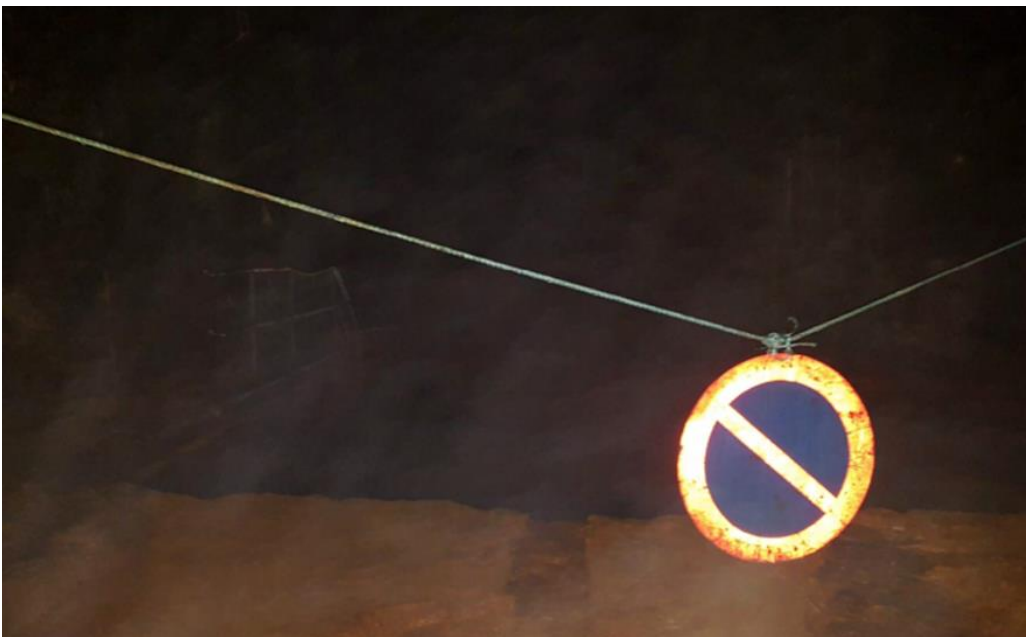
(Foto: DMF) Hovedstoll vestside

(Foto: DMF) Båndsjakt under råmalmsilo

(Foto: DMF) Bånds jakt under råmalmsilo

(Foto: DMF) Knusers jakt, sikret med ett tau og «parkering forbudt skilt»

Baksiden av kontorbygg / skiftehus delvis sammenrast

Snekkerverksted / lager sammentrykt og knekt

Dør til oppredningsverksted med avrustede hengsler

Dør til rensestasjon åpen

Om risiko knyttet til betongpluggen

Pluggen som er plassert 800 meter inne i hovedstollen stenger for mellom en og to millioner kubikkmeter med vann med et trykk på drøyt 10 bar. Jeg er ukjent med om det er gjort vurderinger av risiko for liv og eiendom nedstrøms skulle det oppstå en svikt i selve pluggen eller i berget rundt pluggen, som medfører at gruva over nivå 466 tømmer seg gjennom et fullt tunneltverrsnitt tilsvarende 28 m². Fastboende i området er i alle fall ikke informert om noen risikovurdering eller varslingsprosedyrer ved et «dambrudd».

Dagens kontrollregime baseres på én årlig visuell kontroll av plugg, berg og lekkasjer. I teorien har altså en uønsket hendelse inntil 12 måneder å utvikle seg på uten at det vil bli oppdaget. Som man ser ovenfor av trenden som beskriver vannutstrømning i hovedstollen, så har denne doblet seg på 20 år. Selv om ikke lekkasjer helt ved betongpluggen har øket vesentlig i perioden, så sier den totale økningen klart at berget slipper igjennom mere vann nå enn tidligere, og trolig skyldes dette sprekkdannelse. Hvordan vil disse sprekke utvikle seg?

Om det finnes en beredskapsplan for et slikt dambrudd, burde ikke ansvarlig myndighet informert befolkningen nedstrøms om hva som kan skje og eventuell effekt av slikt brudd?

Burde det installeres automatisk overvåkning av noen art, eksempelvis sensorer som kunne fange opp økt vannføring, mellom de årlige inspeksjonene?

At betongpluggen over 20 år har vært og fortsatt er tilgjengelig for hvem som helst utgjør trolig ikke noen større risiko for andre enn inntrengerne selv. Uansett burde tilkomsten vært bedre kontrollert da tilkomst til stollen også medfører tilgang til andre systemer, eksempelvis kontroll med ferskvannstilførselen til området fra inntak i Orelva.

Avslutning og konklusjon

Med grunnlag i dokumentasjon ovenfor må Røyrvik kommune nå ta forholdene ved nedlagte Grong Gruber i Joma på alvor. Forfallet har nådd et nivå hvor området utgjør en øket belastning for miljøet samt en reell risiko for mennesker.

Jeg krever derfor at følgende tiltak blir iverksatt uten ytterligere opphold;

1. Alle gjenværende bygg med unntak av verksted saneres.
2. Alle utslipp av avløpsvann må innstilles umiddelbart da eksisterende renseanlegg ikke lenger er operativt.
3. Forurenset grunn på området saneres.
4. Avrenning fra området må bringes til et opphør, alternativt samles og renses før det går til Hudningsvatnet.
5. Alle åpninger inn til hovedstoll og andre bergåpninger må sikres permanent og kun kontrollert åpning gjenstå.

Hudningslien Vestre, 28.08.2022

Sign.

Anders Selliås